

SOCIAAL CONSTRUCTIONISME

LIV BLOK I

26 EN 27 SEPTEMBER 2019

HARRIE REGTERING

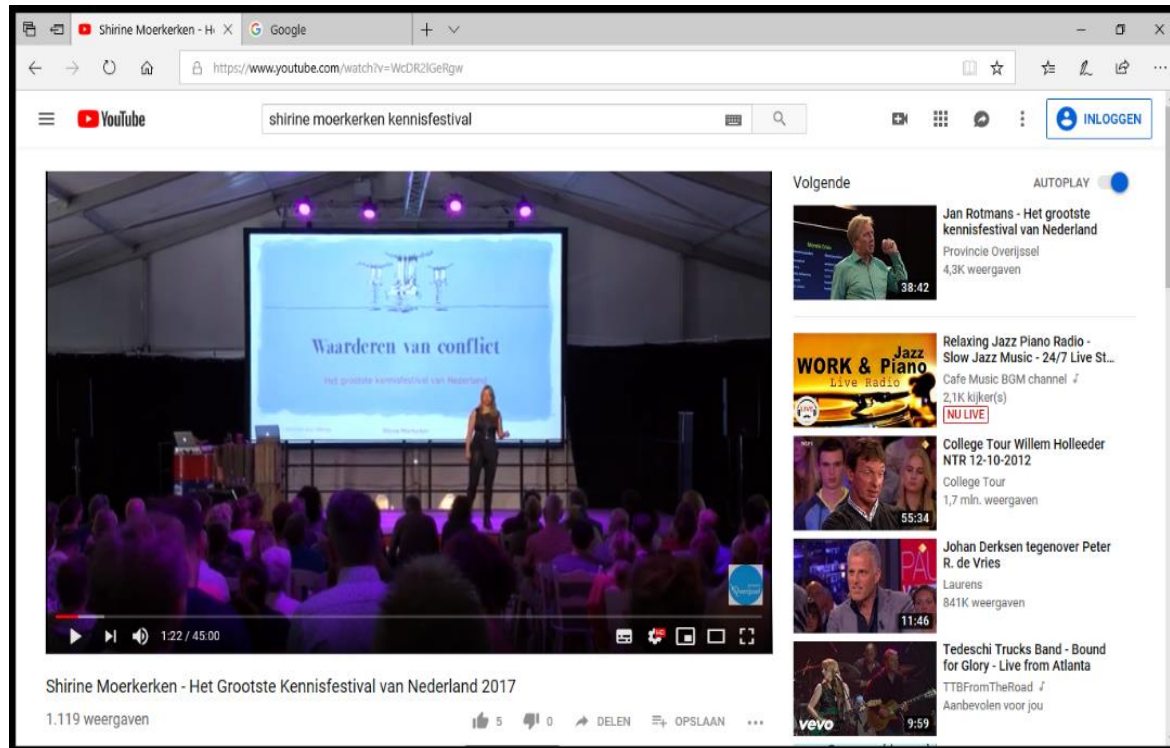
WWW.WATIKNIETBEGRIJP.NL

A stage spotlight is shown in the upper right corner, casting a bright beam of light through a thick, swirling cloud of white smoke that fills the right half of the image. The background is dark, making the smoke and the light from the spotlight stand out.

en niet weten

PROGRAMMA

- Dag 1 Sociaal constructionisme en niet weten onderzoeken

- Dag 2 Interventieraam niet weten construeren

jaap van't hek
leike van oss

ORGANISATIEVRAAGEN

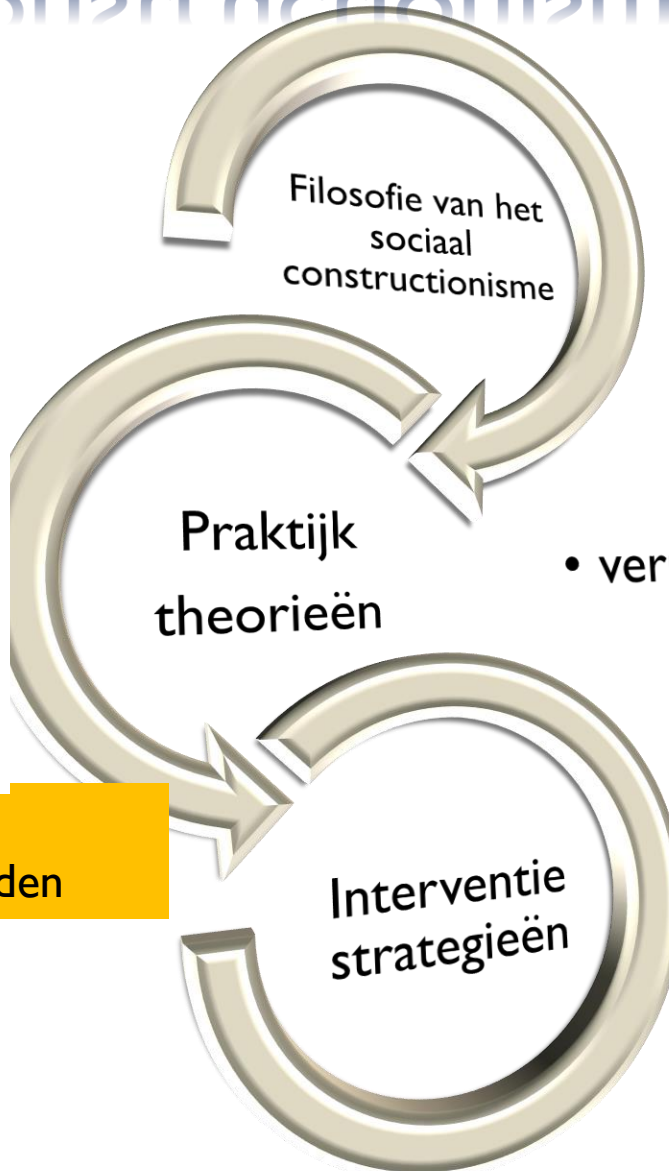
Interventieraam

Aangrijpingspunt	Betekenisgeving	Gewoonten en patronen
Werkwijze Faciliterend	Randvoorwaarden creëren voor betekenisgeving	Nieuwe betekenissen aanbieden: sensegiving
Dwingend	1 Reflectie organiseren	3 Nieuwe betekenissen afdwingen
	2	4

Sociaal constructionisme en niet weten

Praktijktheorie over netwerken in Big Data werelden

• vernieuwing

• vernieuwing

• vernieuwing

Sleutelen aan kernbegrippen?
(nabijheid in plaats van reïficatie?)

Veroorzaken van verandering bijvoorbeeld in het maatschappelijk probleem van de jeugdhulpverlening

DAG I

SOCIAAL CONSTRUCTIONISME EN

NIET WETEN ONDERZOEKEN

10-12.30 ONDERZOEK NAAR NIET WETEN AFBAKENEN

13-17.30 NIET WETEN KAARTEN MAKEN VAN EIGEN CASUÏSTIEK

SOCIAAL CONSTRUCTIONISME IS BEKEND(E)

Wat ik er tot nu toe van begrijp:

- Breekt epistemologisch met de bewustzijn, ding en representatie traditie (accent op taal, proces en construct)
- Nadruk op constructie van werkelijkheid in context met behulp van alle vormen van weten in doorgaande interactieprocessen
- Weten *hoe en met wie* gaat vooraf aan weten *wat en waarom* (Termeer & van Twist 1991)
- Interventie: taal/discoursanalyse om vastgezette waarheden in disfunctionele patronen te kraken
- Mensen leren hun taal over organiseerprocessen reflectief te gebruiken en te veranderen

Interventiekunde

Sociaal constructionisme **weten** en niet weten (*hoe en met wie*)

Wat is de aard van dat
weten/niet weten?
Cognitief? Discursief?

Casuïstiek, processen

Een paar mogelijke heuristieken: Sociaal constructionisme onderscheidt zich van andere (filosofische) benaderingen dóór haar opvatting over de sociale constructie van kennis in doorgaande interactieprocessen.

Met behulp van die constructen (cognitief, discursief) construeren mensen sociale werkelijkheden waarvan ze zelf deel uitmaken ('reality construction through interaction and conversation'; wat bestaat is wat we met behulp van onze woorden en kennis construeren). In constructionistische beschrijvingen van een praktijk 'worden veel uitvoeriger, meervoudiger en dubbelzinniger, maar nooit definitieve, beschrijvingen – of beter: inschrijvingen of inscripties (Latour & Woolgar, 1986: 51)' van die sociale werkelijkheid gemaakt (zie Verweij, 2011, 22).

De operationele constructen leggen in een linguïstische praktijk betekenissen vast over wat werkelijk (weten) en niet werkelijk (niet weten) is.

Niet weten kan dan allereerst onderzocht worden vanuit de vraag wat we niet weten door de gebruikte constructen. (Afgeleide vragen zijn of die constructen het niet weten onbesproken laten of welke woorden ontbreken, c.q. welke relaties, interacties, conversaties ontbreken waarin constructen geproduceerd kunnen worden waarmee dat wel kan).

Niet weten constructen zijn nodig om 'uitvoeriger inschrijvingen' in sociale werkelijkheden te kunnen produceren of in linguïstische praktijken te kunnen omgaan met niet weten.

Je kunt kennis over de sociale werkelijkheid construeren op twee verschillende manieren:

- gebaseerd op informatie
- gebaseerd op taal (het in staat zijn tot een verhaal, een narratief)

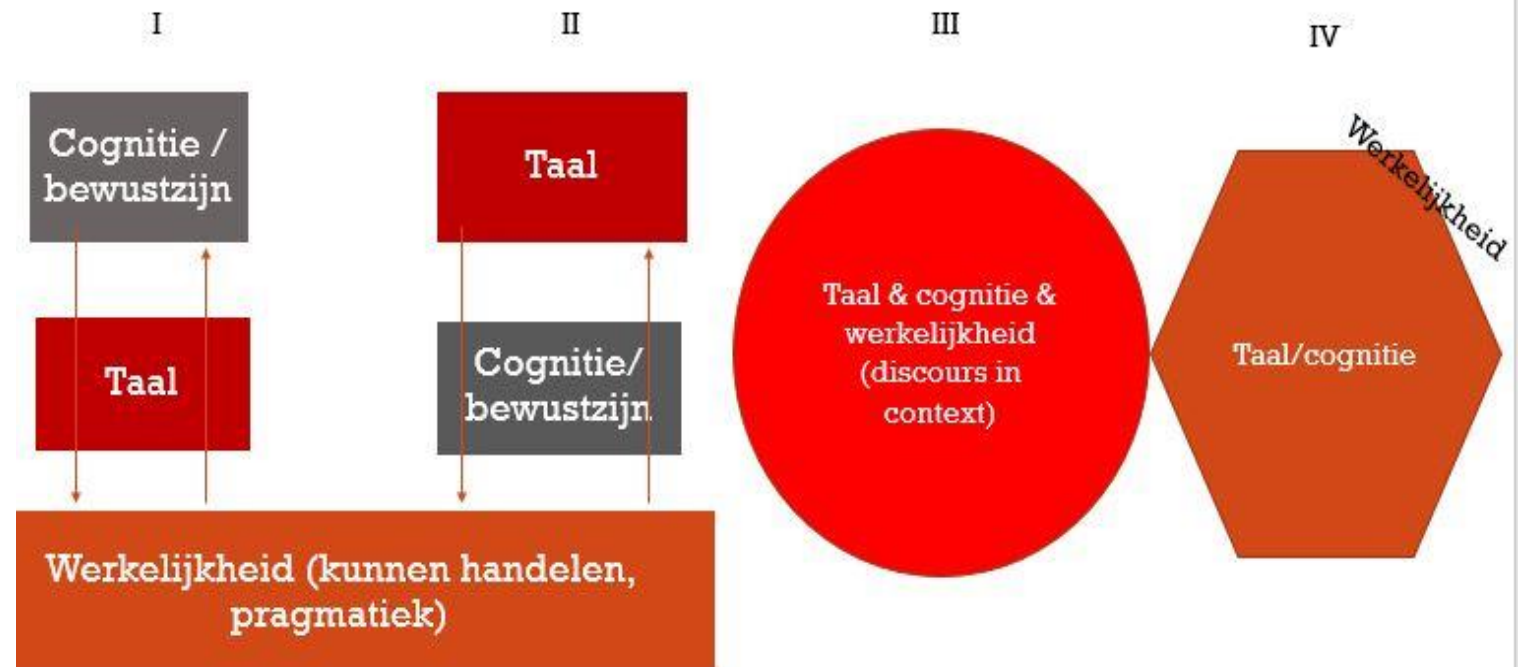
Niet weten is van beide de tegenpool (geen informatie, geen taal).

NIET WETEN

In linguïstische
praktijk

In bewustzijn
(cognitieve modus)

Welk type heeft je voorkeur? Waar begint dan niet weten?

Niet bezitten –

Je er niet van bewust zijn,
er geen feiten over hebben

GEEN INFORMATIE

Niet kunnen verwerven – door middel van zintuigen, van iemand,
van horen zeggen, door te redeneren

Niet kunnen verklaren of niet kunnen beantwoorden
van waarom, wat, wanneer, wie vragen

Niet om redenen te kunnen reageren of om een reden te denken of voelen

Niet in staat zijn tot

Non ervaring van
angst, armoede etc.

Geen kennismaking met dingen, mensen

Niet kunnen waarnemen
dat iets zo is, hoe iets te doen

Niet kunnen herkennen, identificeren

Niet kunnen begrijpen
(praktisch en theoretisch)

Non expertise (praktisch en theoretisch)

Niet vaardig zijn in

**NIET WETEN
HOE**

maken opleiden doen (actie)

Weten

TUSSENLEGGERS

Niet weten

Leren, de goede vragen stellen
Experimenteren (gedachte-experiment, listserv)
Onderzoeken (bronnen)
Ontdekken (het onbekende)
Grenzen verleggen, reizen, pelgrimage
Verkennen (boekenkast, internet)
Nabootsen (ook van talige stijlen)
Feromonen (ook bij bijen), spiegelneuronen

Aanvoelen (gevoel, intuïtie)
Denken
Vergeten – geheugen - herinneren
Voor- en onderbewustzijn
Dilemma's, paradoxen, contradicties
Tacit knowledge
Opties hebben, in mogelijkheden denken

Verbeelding
Illusies en voorstellingen
Nieuws (nepnieuws, babbeltrucs)
Nieuwsgierigheid
Geruchten
Kennissen hebben ('Michael White')
Vooroordeel
'Prophecies' en voorspellingen (2020-2022)

Geloven en andere geestverruiming
Leeftijd ('ik was pas 10 en kon het niet weten')
Dromen (ook nachtmerries)
Denkende literatuur, gedichten en 'poëtica'
Enigma's
Geheim(talen) (voor jou 'n vraag, voor mij 'n weet)
Magie, sprookjes, mythen en fabels

Verblindings
Verdringing, angst om te weten
Het niet uitgesprokene
Verzwijgen, conspiratie van stilzwijgen
Het ongedachte of voor je houden van gedachten
Tussenregels, ondertussen
Gewoonten, onnozelheid, naïviteit
Dingen zeggen die niet waar (kunnen) zijn
Liegen, bedriegen, misleiden
Verzinnen

Spoken zien
Schimmenrijk
Waanzin
Niemandland
Liefde en andere emoties (schaamte? Elias)
Ziel ('ons meest geniale bedenkfel', Mercier)

Voor informatie
én verhaal

VOORSTEL: NIET WETEN IN TWEE GEDAANTEN BENADEREN

Niet weten als **informatie**

- Je hebt de informatie niet waarmee je kunt vaststellen wat het geval is of hoe en met wie je moet werken (bij verandering)
- Er is daardoor geen redenering te maken over wat je te doen staat laat staan hoe je dat moet doen
- En je kunt er niet over communiceren in interacties (besluitvorming, uitvoering)

Niet weten als **verhaal**

- Je hebt de constructen niet om een verhaal te maken over wat het betekent (om te veranderen)
- Werkelijkheden worden in die context voor betrokkenen niet kenbaar en daardoor kun je het met anderen niet hebben over wat van belang is en hoe je dat verandert (afstemming ontbreekt, verstoring)
- Het doorgaande proces van communicatie en interactie 'breekt' (stagnatie)

FILM BERT SLAGMOLEN

- We gaan samen een half uur luisteren en kijken naar Bert Slagmolen.
- Aan de hand van – door Harrie gekozen – trefwoorden uit *ICT en het gekluisterde denken* verwoordt hij zijn visie op sociaal constructionisme en niet weten.
- Gebruik het formulier om aantekeningen te maken bij wat Bert zegt (je gebruikt het later nog een keer bij je eigen casus).

Formulier voor aantekeningen bij Bert Slagmolens opname

		Niet weten	
(categorieën uit Slagmolen, 2004)	Wat Bert erover zegt in film	informatie	verhaal
ethiek			
[metafysica]			
ontologie			
epistemologie			
methode			
mind			
construct			
representatie			
proces			
context			
communicatie			
taal/discourse			
narratieven			
praktijk			
interventie			
Aantekeningen		12	

VERWERKING VAN WAT BERT SLAGMOLEN ZEGT

- B groep
- Volledig in de lijn van Bert
 - Probeer korte samenvatting op te stellen en voor je zelf vast te houden en/of te delen
 - Blijf daarbij de lijst gebruiken
- Σ groep
- Met verschillende inzichten
 - Probeer korte samenvatting op te stellen en voor jezelf vast te houden en/of te delen
 - Blijf daarbij de lijst gebruiken

WETEN

Twee 'grammars', 'prepackaged ways of understanding and communicating':

informatie

**Cognitie, begrijpen,
concept**

(actueel in de 'cognitive humanities' – een samenwerking tussen cognitive science en humanities)

verhaal

**Taal (discours),
betekenis, construct**

NIET WETEN

Drie tactieken:

Mimesis

Agnotologie

Resonantie

OEFENING WETEN / NIET WETEN

- Deelnemers brengen in tweetallen bij elkaar het weten/niet weten **in een eigen casus** in kaart (wat, hoe, wie, waar, wanneer, waarom?)
- De leidende vraag is in hoeverre de sociaal constructionistische filosofie en praktijkbenaderingen goede sensoren bieden voor niet weten (ook voorbij wat we allemaal zouden kunnen weten of wat nog niemand weet)
- We bespreken de gemaakte ‘niet weten kaarten’ (tegen de achtergrond van **informatie** en **verhaal** grammars).

MAAK DE EIGEN NIET WETEN KAART

Formulier voor aantekeningen bij eigen casus

Wie/welke casus/2 ^e persoon		Niet weten	
(categorieën uit Slagmolen, 2004)	Wat levert deze bril op als je naar je eigen casus kijkt?	informatie	verhaal
ethiek			
[metafysica]			
ontologie			
epistemologie			
methode			
mind			
construct			
representatie			
proces			
context			
communicatie			
taal/discourse			
narratieven			
praktijk			
interventie			
Aantekeningen			

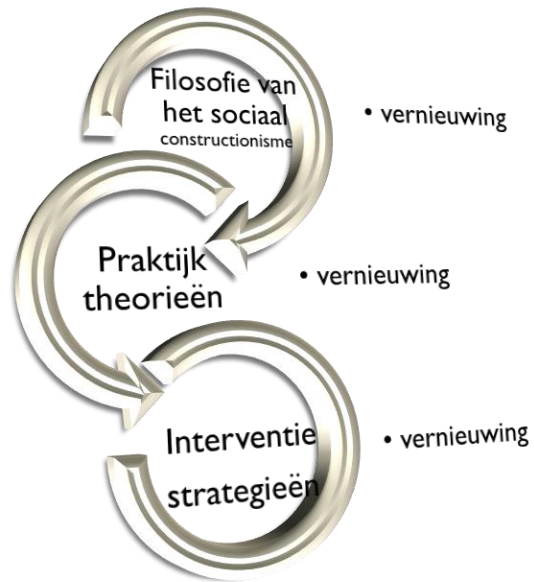
GEMAAKTE KAARTEN BESPREKEN

Sociaal constructionisme en niet weten

Kaart oefening niet weten

Casus		Naam	Wetend niet weten	Niet wetend weten
	ethiek			
	[metafysica]			
	ontologie			
	epistemologi			
	methode			
	mind			
	construct			
	representatie			
	proces			
	context			
	communicatie			
	taal/discourse			
	narratieven			
	praktijk			
	interventie			

REFLEXIEVE VERWERKING

Indeling in drie groepen

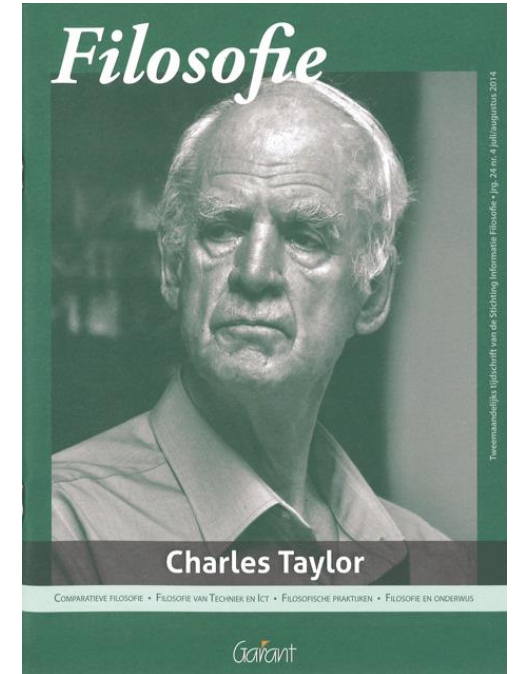
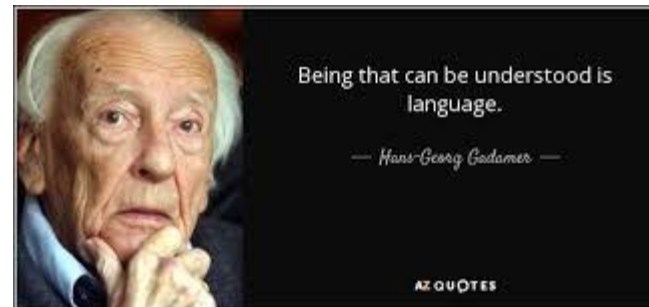
- Groep vernieuwing filosofische uitgangspunten van sociaal constructionisme
- Groep vernieuwing praktijktheorieën
- Groep vernieuwing interventiekunde

Bij alle drie te gebruiken bronnen zijn:

- ✓ De groepsopbrengsten uit de bespreking van Bert Slagmolens bijdrage
- ✓ De gemaakte niet weten kaarten van de eigen casuïstiek
- ✓ De (uit te delen) kaarten uit Lock & Strong

DE KAARTEN UITDELEN VAN:

- Vico
- Schütz
- Merleau-Ponty
- Gadamer
- Elias
- Taylor
- Shotter

L&S 12-29		Vico (1668-1744) Het Vico profiel steunt stevig op Berlins samenvatting in 7 punten (p. 18,19)
26	ethiek	X (maar zie communicatie en taal/discourse)
(22)	[metafysica]	X (Divine providence)
	ontologie	X (mensen als constructeurs van hun geschiedenis)
20, 21	epistemologie	(common sense) that shared ways of understanding construct the form of that what it is that is understood
19	methode	(the way to understand) people and their worlds is by 'trying to enter their minds, by finding out where they were at, by learning the rules and significance of their methods of expression – their myths, their songs, their dances, the form and idioms of their language, their marriage and funeral rites' (Berlin, 1976: xviii).
16	mind	Minds are formed by the character of language
21-27	construct	15 History thus becomes something that can be understood by humans, for humans have made it, and by the use of their imagination (and rationality) have an opportunity to enter into and grasp the creations, institutions and knowledges <i>that have been constructed by humans over time.</i> 21 This is an incredibly modern point: that shared ways of understanding construct the form of what it is that is being understood
	representatie	Zie communicatie
27	proces	this idea of change as it is constructed between people in their interactions, a process whose outcomes cannot be held to be the responsibility of any individual
17, 22, 23, 28	context	An important point we can take from Vico is becoming aware that any taken- for-granted 'common sense', or any narrative that strikes us as true, is but one of many possible ways of putting together how experience is or ought to be
26	communicatie	Vico's view of understanding was, however, not fixed to static forms of common sense endemic to these diverse human institutions. He saw our varied use of language as fluid and constructive, not merely descriptive or representative. But this should not be interpreted as implying that we can construct anything with our use of language – we still have our conversational others with whom we negotiate our understandings or we end up alienated or in conflict.
26	taal/discourse	Language use, for Vico, is also a culture's or relationship's resource for sustaining its particular moral order: the authority or legitimacy of any understanding is acquired in such negotiations, and in its continued use in discussions beyond them

L&S 35-44		Alfred Schütz (1899-1959)
	ethiek	x
	[metafysica]	x
42	ontologie	His claim was that intersubjectivity should be regarded as 'a fundamental ontological category of human existence' (1957: 82), and thus a precondition of any human experience, something that is accepted as unquestionably given with the appearance of other individuals as physically available to consciousness.
36, 40	epistemologie	This notion clearly distinguishes Schutz's approach from the traditional cognitive conceptions of contemporary mainstream psychology – which is only to be expected, since the two approaches begin from very different standpoints. That is, contemporary cognitive psychology assumes that our minds contain knowledge that has been structured by our experience, and we 'refer' to this knowledge when we deal with the world. Schutz's conception is much more active and organic: it is more like a 'grasp' that informs action rather than an abstract representation of reality – a 'knowing how' as opposed to a 'knowing that'. 40 () our traditional notion of knowledge as a 'thing' is inappropriate if applied as an explanation of how we go on.
34	methode	It is this shift of emphasis to the 'world of daily life' (the Lebenswelt) that constitutes the springboard for Schutz's work: the world is from the outset not the private world of the individual, but an intersubjective world, common to all of us, in which we have not a theoretical but an eminently practical interest. The world of everyday life is the scene and also the object of our actions and interactions ... we work and operate not only within but upon the world. (Schutz, 1945: 533) Social activity thus comes to replace solitary, individual contemplation as the grounding of our knowledge and thinking, and the 'phenomenological method' is that which enables us to elucidate the character of this pre-theoretical 'givenness' that we have our 'being' in.
36, 40, 41, 42	mind	A person's everyday actions call on a 'stock of knowledge' that has been constituted in and by previous experiences and actions. Meanings, to use Husserl's term, have sedimented into us as reliably usable ways of making and sharing sense. We may think of this stock of knowledge as existing at different levels. There is a relatively small kernel of it that is clear, distinct or internally consistent. <i>Around this kernel are graduated zones of varying vagueness, obscurity and ambiguity: zones of things just taken for granted, blind beliefs, bare suppositions, mere guesswork, zones in which it will merely do to 'put one's trust'. And finally, there are regions of our complete ignorance.</i> (Schutz, 1953: 6)
35, 36	construct	In addition, the world also has an element of what Schutz terms 'cognitive prestructurisation' to it, in that while each individual constructs his or her own 'world' out of his or her own experience of it, this is done with the help of building blocks and methods that pre-exist any particular individual.

DAG 2

INTERVENTIERAAM NIET WETEN

CONSTRUEREN

9-11.30 MIMESIS, AGNOTOLOGIE EN RESONANTIE

11.30-16 INTERVENTIERAAM 'MANIEREN VAN NIET WETEN CONSTRUEREN'

16.00-17 EVALUEREN EN VOORUITKIJKEN NAAR BLOKKEN 2 EN 3

HOE OM TE GAAN MET NIET WETEN?

ORGANISATIEVRAAGEN

Interventieroom

jaap van't hek
leike van oss

Aangrijpingspunt	Betekenisgeving	Gewoonten en patronen
Werkwijze <i>Faciliterend</i>	Randvoorwaarden creëren voor betekenisgeving 1	Nieuwe betekenissen aanbieden: sensegiving 3
<i>Dwingend</i>	Reflectie organiseren 2	Nieuwe betekenissen afdwingen 4

Niet weten gaat over een onbekende realiteit

Akoestische epistemologie
Sound scapes

Het collectieve onbewuste (Jung)
en mythes (Atlantis)

De eerste
foto van
zwart gat
M87

Heel scala
aan niet
weten
hypotheses

Russells niet weten
hypothese (RIH)

Neo-Russelliaanse niet
weten hypothese (NRIH)

Incomplete knowledge
view (Chalmers) etc.

$$(x + a)^n = \sum_{k=0}^n \binom{n}{k} x^k a^{n-k}$$

Socrates, Boeddha

NIET WETEN BEPERKT TOT HET SOCIAAL CONSTRUCTIONISTISCH REFERENTIEKADER

1 Het resultaat van het gisteren
uitgevoerde onderzoek (is op dit moment
nog onbekend)

2 Mijn vooronderstelling:

- scheiding hoe en wat
- scheiding taal en gedachte

Sociaal constructionisten leggen accent op
hoe (houding) en op semantische
betekenis in linguïstische praktijken –
ook van niet weten

3 Vermoeden:

- De belangstelling van SCI voor niet
weten sluit aan bij de ontwikkeling naar
realistische versies van sociaal
constructionisme (o.a. Haslanger)

- Basishouding van niet weten houdt in: je eigen referentiekader kunnen loslaten ten gunste van dat van de ander (loslaten van de kennis expertpositie)
- Zo'n referentiekader is een linguïstische praktijk waarin semantische betekenissen toegekend worden aan organiseerprocessen en drukt uit hoe de ander daarmee werkt (werking veroorzaakt, in actie is) in doorgaande interacties
- Sociaal constructionistische interventiekundigen onderzoeken samen met de ander hoe de linguïstische praktijk verandert en hoe daarin de betekenissen en linguïstische patronen veranderen. Waar constructen semantisch geen betekenis meer produceren raken we aan de niet weten grens van die linguïstische praktijk
- Welke tactieken passen bij het sociaal constructionistisch omgaan met niet weten (vooronderstelt wisselwerking: de ander moet ook bereid zijn tot loslaten van eigen referentiekader ten gunste van dat van de sociaal constructionist)
- Beoordelingscriteria: accent op hoe en op linguïstische praktijk (betekenis), niet op wat en op gedachten (concept)

Laten we langs deze lijnen onderzoek voortzetten

NIET WETEN TACTIEKEN

mimesis

mimesis

&
Gadamer

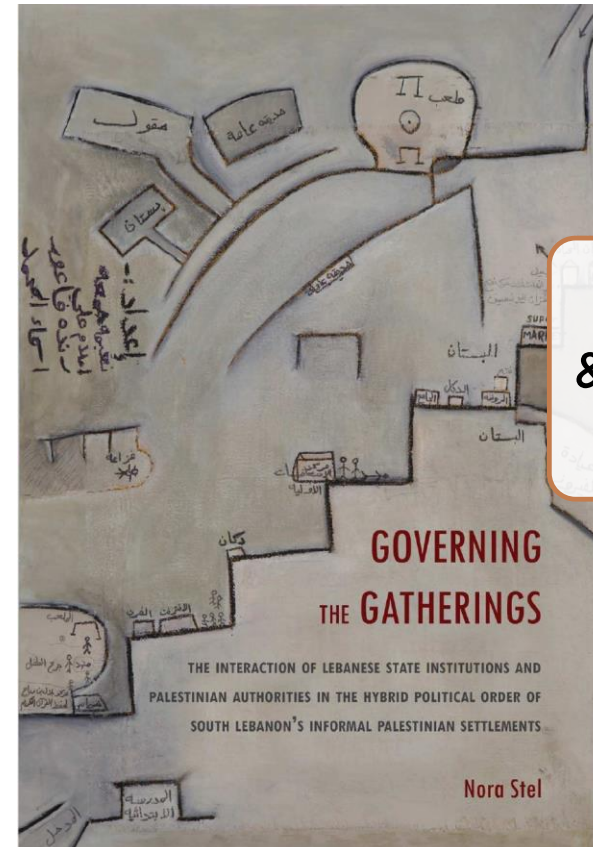
resonantie

resonantie

& Taylor

agnostologie

& Parviainen

MIMESIS

Inhoud van het boek

'Socrates, maak muziek!' van Jos Kessels

Socrates doom

1. Twee werelden

2. Spiegel van ideeën

3. De muziek van gesprekken

4. Drie (dis)harmonieën. Shakespeares Hamlet

5. Doorwerking. Messiaans Kwartet

6. Goethes taalharmonie

7. Mondriaans beeldharmonie

8. Kants kennisharmonie

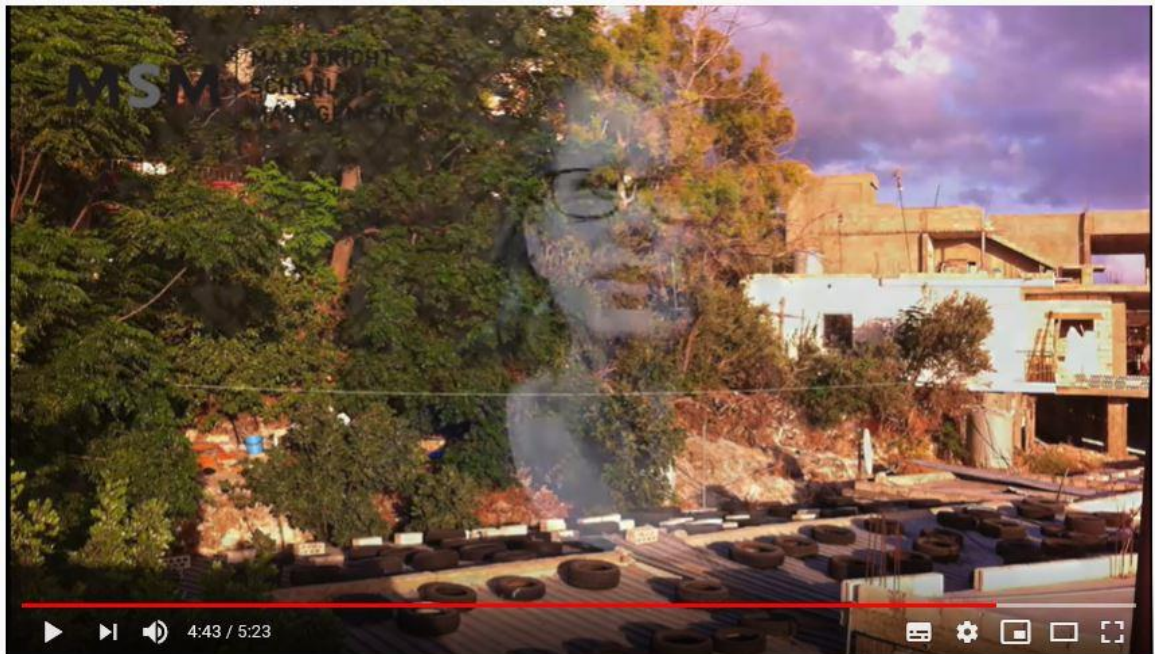
9. Slot, enkele conclusies

www.spiritueleteksten.nl

- Het gebaar, de hand voor de ogen, is ooit afgekeken van anderen en zo eigen gemaakt
- Op het moment dat het wordt nagebootst gebeurt dat bijvoorbeeld als uitdrukking van verdriet, van iets wat als geheel niet uit te drukken is in woorden en is het 'een schepping'
- Praktische toepassing bij het ervaren van de veranderidee achter een organisatieverandering

AGNOTOLOGIE

Agnotology of eviction by Nora Stel

AGNOTOLOGIE

Jaana Parviainen

Fig. 1: Four major epistemological attitudes

Leergang Intervenieren voor vakidioten Blok I Sociaal constructionisme en niet weten

3. Negative knowledge in the epistemological context

Over the past two decades, we have witnessed dramatic changes in information and knowledge production. These changes are not only associated with developments in information technologies and infrastructures, but the social, material, technical, and political relations of knowledge production have changed through digitalization of data and virtualization of social networks. To explore the notion of negative knowledge, it is necessary to link this discussion to the more general epistemological question: What does it mean to "know" in an age of information technology, when we have access to "bigger," "wider," "longer," "faster," and "augmented" information? One crucial epistemological question is: How is knowledge generated, maintained, revised, and spread through this information? And even more importantly: Does information overload really lead to better opportunities to form knowledge, or does it in fact refer to the opposite, difficulty in finding relevant knowledge? Paradoxically, an increasing amount of data available on the Internet can make us even more ignorant.

During the past two decades, the focus on notions of ignorance (e.g. Smithson 1989, Sullivan/Tuana 2007, Proctor/Schiebinger 2008, Firestein 2012, Gross/McGoey 2015), non-knowledge (e.g. Stimel 1992, Beck 2009), nescience (e.g. Kerwin 1993), negative knowledge (e.g. Minsky 1994, Knorr Cetina 1999), negative expertise (Parviainen/Eriksson 2006, Garmier *et al.* 2011), and unknown processes (e.g. Gross 2007) have become increasingly important in theorizing about modern society and the production of knowledge in the 21st century. Many of these terms are used to denote certain states of epistemological attitudes whether these attitudes precede knowing something or they are stubborn resistance to some evidence. The debate over non-knowledge and ignorance goes back at least to Socrates, who famously observed "I know one thing, that I know nothing." His wisdom is seen to lay in knowing what he did not know, occasionally referred to as non-knowledge (cf. Jaspers 1951). In other words, to know something, we must realize first that we don't know something. In this sense, "not-knowing" is vital for human existence because without this state we are not able to create new knowledge.

According to Gross (2007), non-knowledge does not necessarily mean a lack of knowledge, but rather, as Tacke (2001, 295) put it, "a social construction,

RESONANTIE

- <https://youtu.be/TuouqKN7kLo>
- Fire, Sara Bareilles
- <https://youtu.be/a6Uj2QyBJVc>
- Armor, Sara Bareilles

SLAGVAARDIG OMGAAN MET NIET WETEN

B groep

- Neem de kaarten van je eigen casus
- Voeg daar de drie niet weten tactieken aan toe
- Stel je voor dat je een presentatie moet geven over het omgaan met niet weten
- Hoe ga je die tactieken dan in interventies inzetten? Heb je dan een interventieraamwerk als aanvulling op Bert Slagmolens gereedschapskist?

Σ groep

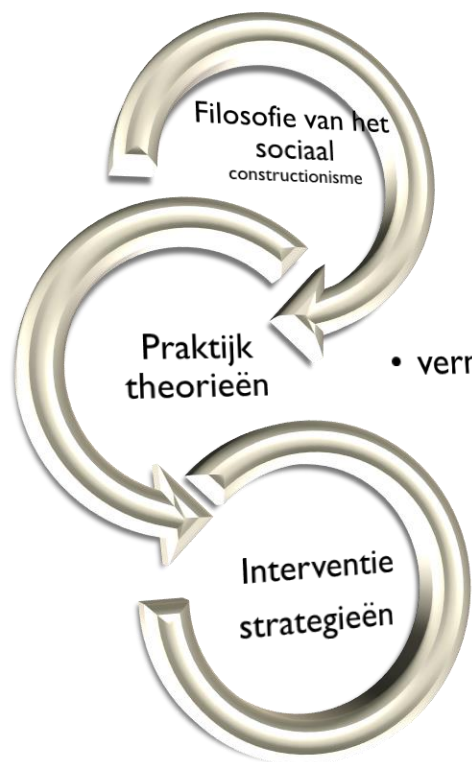
- Als de drie eerste punten van de B groep
- Eveneens het vierde punt, maar met een of meer herzieningen of uitbreidingen van de benadering van Bert Slagmolen. Bijvoorbeeld meer aandacht voor het wat en het concept van niet weten; of met een ander contrapunt dan 'weten', bijvoorbeeld muziek, dans, The Game, een installatie of object van de Biënnale etc.

MIMESIS Aangrijpingspunt Werkwijze (hoe)	Linguïstische praktijk	Betekenis

AGNOTOLOGIE Aangrijpingspunt Werkwijze (hoe)	Linguïstische praktijk	Betekenis

RESONANTIE Aangrijpingspunt Werkwijze (hoe)	Linguïstische praktijk	Betekenis

AFSLUITENDE REFLEXIEVE VERWERKING

• vernieuwing Indeling in drie groepen

- Groep vernieuwing filosofische uitgangspunten van sociaal constructionisme
- Groep vernieuwing praktijktheorieën
- Groep vernieuwing interventiekunde

Te gebruiken:

Alles wat de afgelopen twee dagen in onderlinge gesprekken en in nabranders van belang is geworden

HOEVONDEN WE DE 1^E WORKSHOP VAN DE LIV?

- Inhoudelijk
- Begeleiding
- Samenwerking en oefeningen
- Wat ervan is geleerd
- Wat HR ervan te leren heeft
- Wat neem je mee naar de volgende blokken?
- Is er al iets bekend over blok 2 en 3? Lopen er lijnen in door?
- Afspraken